ДУК “Пінская гарадская цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма”
Аддзел абслугоўвання і інфармацыі цэнтральнай бібліятэкі
Інфармацыйна-бібліяграфічны сектар

ПІНСКАЯ РЫМСКА-КАТАЛІЦКАЯ ЕПАРХІЯ

(ДА 95-ГОДДЗЯ З ЧАСУ ЗАСНАВАННЯ)

ШОРТ-ЛІСТ

Пінск, 2020

Распаўсюджванне каталіцкай веры ў Беларусі больш актыўна вялося з канца XIV ст. Напрыканцы XV ст. налічвалася ўжо каля 150 парафій. Пашыралася колькасць кляштараў. Самы першы кляштар з'явіўся ў 1396 г. у Пінску. Яго заснавалі францысканцы.

У сярэдзіне XVII стагоддзя на тэрыторыі паміж Пінскам і Янавам Палескім (Іванава) прапаведаваў святы Андрэй Баболя, езуіт. Ён загінуў ад рук казакоў 16 мая 1657 г. Св. Андрэй Баболя з'яўляецца Апекуном Пінскай дыяцэзіі. На тэрыторыі, якая сёння ўваходзіць у яе склад, розныя манаскія супольнасці вялі актыўную місіянерскую дзейнасць. Акрамя кляштараў такіх вядомых ордэнаў як дамініканцы, езуіты, бенедыктынцы, кармеліты, тут быў адзіны ў Беларусі кляштар ордэну картузіянцаў у Бярозе (1689 г.) і кляштар барталамітаў у Пінску (1695 г.)

Утварэнне Пінскай дыяцэзіі адбылося ў першай палове XX стагоддзя. Папа Пій XI на падставе булы "Vixdum Poloniae unitas" ад 28 кастрычніка 1925 г. рэарганізаваў адміністрацыйныя адзінкі Каталіцкага Касцёла. Змяніліся межы некаторых дыяцэзій і ўзніклі новыя, а сярод іх – Пінская.

Першым ардынарыем Пінскай дыяцэзіі стаў Слуга Божы біскуп Зыгмунт Лазінскі (1870—1932). За некалькі тыдняў да заснавання дыяцэзіі ён пераехаў з Навагрудка на сталае месца жыхарства ў Пінск. Пастыра радасна сустрэла вялікая колькасць гараджан, прычым не толькі хрысціянскага веравызнання. Са сваёй першай прамовай да ўсіх дыяцэзіянаў біскуп З. Лазінскі звярнуўся каля брамы касцёла езуітаў. Яго разам з супрацоўнікамі чакала нялёгкая праца па аднаўленні рэлігійнага жыцця на Палессі. У 1925 г. была ўтворана дыяцэзіяльная курыя.

З 1926 г. пачалася дзейнасць дыяцэзіяльнай друкарні і Дыяцэзіяльнага інстытута каталіцкай акцыі. 1 мая 1927 г. была створана катэдральная капітула.

Асаблівае месца ў гісторыі Пінскай дыяцэзіі займае Духоўная семінарыя імя св. Тамаша Аквінскага. Яна пачала дзейнічаць 12 верасня 1925 г. у мурах былога францысканскага кляштара ў Пінску. Сярод яе выпускнікоў такія славутыя асобы, як мучанік Другой сусветнай вайны кс. Мечыслаў Багаткевіч, Слуга Божы кс. Аляксандр Зянкевіч, кардынал Казімір Свёнтэк, біскуп Драгічынскі Ўладзіслаў Ендрушук, прафесар Акадэміі каталіцкай тэалогіі ў Варшаве ксёндз пралат Уладзіслаў Гладоўскі, святары Гжэгаж Каласоўскі, Станіслаў Лазар, Ежы Росяк, Станіслаў Рыжка і іншыя.

Пасля вайны тэрыторыя Пінскай дыяцэзіі амаль цалкам увайшла ў склад БССР. Тая частка, што засталася ў межах Польшчы, узначальвалася Апостальскім Адміністратарам з рэзідэнцыяй у Драгічыне-над-Бугам. Функцыю адміністратараў выконвалі ксёндз-інфулат Міхал Кшывіцкі (1950—1967) і ксёндз біскуп Уладзіслаў Ендрушук (1967—1991).

У самой жа Беларусі з 31 снежня 1946 г. і да красавіка 1989 г. Генеральным вікарыем Пінскай дыяцэзіі быў кс. Вацлаў Пянткоўскі. Пад яго кіраўніцтвам у вёсцы Мядзведзічы Ляхавіцкага раёна некаторы час функцыянавала падпольная духоўная семінарыя, у якой былі падрыхтаваны кандыдаты да святарства.

У 1989 г. біскуп Тадэвуш Кандрусевіч быў прызначаны Апостальскім Адміністратарам для католікаў лацінскага абраду ў Беларусі. А ў 2011—2012 гг. ён узначальваў Пінскую дыяцэзію як яе Апостальскі Адміністратар.

У 1991 г. адбыліся змены межаў Пінскай дыяцэзіі. Між іншым у яе склад увайшла тэрыторыя сучаснай Гомельскай вобласці. З 1991 па 2011 гг. Апостальскім Адміністратарам для Пінскай дыяцэзіі быў Казімір Свёнтэк спачатку як арцыбіскуп, а пасля як кардынал (1994 г.). Ён аднавіў і пабудаваў у дыяцэзіі многія касцёлы. Пры ім былі ўзноўлены многія парафіі. У 2001 г. ўзнавіў дзейнасць Духоўнай семінарыі ў Пінску. Запрасіў да працы ў дыяцэзіі святароў “fidei donum”. Спрыяў паўстанню ў Лагішыне Дома Міласэрнасці і ў Гомелі – Дома для дзяцей-інвалідаў на 70 чалавек.

У 1999 г. дапаможным біскупам Пінскай дыяцэзіі быў прызначаны Яго Эксцэленцыя Казімір Велікаселец. З 2012 г. ён адказвае за душпастырства ў гомельскім рэгіёне дыяцэзіі з сядзібай у Гомелі.

У 2012 г. Апостальскім Пасадам паводле рашэння Папы Бэнэдыкта XVI дыяцэзіяльным біскупам Пінскім быў прызначаны Яго Эксцэленцыя Антоні Дзям’янка, які выконвае гэтыя абавязкі па сённяшні дзень.

Сёння Пінская дыяцэзія ўключае ў сябе дзве вобласці Беларусі – Гомельскую і Брэсцкую. Душпастырская праца ажыццяўляецца ў 80 парафіях, аб’яднаных у сем дэканатаў. У дыяцэзіі, апроч Духоўнай семінарыі, дзейнічае каталіцкая навучальная ўстанова для свецкіх асоб – Катэхетычны каледж імя Зыгмунта Лазінскага ў Баранавічах, які рыхтуе спецыялістаў у галіне тэалогіі, хрысціянскай педагогікі, псіхалогіі і сямейнага кансультавання.

Абшары Пінскай дыяцэзіі славяцца трыма цудатворнымі абразамі: Маці Божай Берасцейскай, Маці Божай Лагішынскай (Каралевы Палесся) і Маці Божай Юравіцкай. Брэсцкая і Лагішынская выявы Панны Марыі ўвенчаныя каронамі, асвечанымі Папамі. Месцамі шматлікіх пілігрымак вернікаў сталі санктуарыі – Маці Божай, Каралевы Палесся, у Лагішыне і святога Андрэя Баболі ў Іванава. У в. Ішкалдзь Баранавіцкага раёна знаходзіцца самы старажытны ў Беларусі касцёл, пабудаваны ў 1472 г. у гатычным стылі.

Дыяцэзія мае шырокае кола для экуменічнага супрацоўніцтва з іншымі хрысціянскімі канфесіямі і для міжрэлігійнага дыялога.

1. Свёнтак Казімір Янавіч / Н. У. Калач // Культура Беларусі : энцыклапедыя : [у 6 т.]. Мінск, 2015. Т. 6. С. 334—335.
2. Пинская римско-католическая епархия / И. Г. Гончарук, М. В. Цвилик // Регионы Беларуси : энциклопедия. Минск, 2009. Т. 1. Кн. 2 : Брестская область. С. 212.
3. Свёнтек Казимир / Г. В. Гащук // Регионы Беларуси : энциклопедия. Минск, 2009. Т. 1. Кн. 2 : Брестская область. С. 334.
4. Пинская римско-католическая епархия / И. Г. Гончарук, М. В. Цвилик // Республика Беларусь : энциклопедия : [в 7 т.]. Минск, 2008. Т. 6. С. 65—66.
5. Пинский костёл и монастырь францисканцев / В. И. Мулярчик // Республика Беларусь : энциклопедия : в [7] т. Минск, 2008. Т. 6. С. 69—70.
6. Свёнтек Казимир / В. А. Бакарасов // Республика Беларусь : энциклопедия : в [7] т. Минск, 2008. Т. 6. С. 581.
7. Пінская рымска-каталіцкая епархія (Пінская дыяцэзія, Пінскае біскупства) // Памяць. Пінскі раён : гісторыка-дакументальная хроніка. Мінск : БЕЛТА, 2003. С. 531—532.
8. Свёнтак Казімір // Памяць. Пінскі раён : гісторыка-дакументальная хроніка. Мінск : БЕЛТА, 2003. С. 209.
9. Свёнтак Казімір / С. Ф. Адамовіч // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. Мінск, 2002. Т. 14. С. 255.
10. Свёнтак Казімір / С. Ф. Адамовіч // Рэлігія і царква на Беларусі : энцыклапедычны даведнік. Мінск, 2001. С. 292.
11. Свёнтак Казімір / Святлана Адамовіч // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. Мінск, 2001. Т. 6. Кн. 1. С. 258.
12. Пінская рымска-каталіцкая епархія / І. Г. Ганчарук // Рэлігія і царква на Беларусі : энцыклапедычны даведнік. Мінск, 2001. С. 247.
13. Пінскі кляштар францысканцаў / А. А. Ярашэвіч // Рэлігія і царква на Беларусі : энцыклапедычны даведнік. Мінск, 2001. С. 249.
14. Пінскі касцёл і кляштар францысканцаў / А. А. Ярашэвіч // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. Мінск, 2001. Т. 12. С. 371.
15. Пінская рымска-каталіцкая епархія / Ігар Ганчарук // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. Мінск, 1999. Т. 5. С. 500.
16. Пінскі кляштар францысканцаў / Аляксандр Ярашэвіч // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. Мінск, 1999. Т. 5. С. 501.
17. Кардынал Казімір / І. Арлова // Памяць. Пінск : гісторыка-дакументальная хроніка. Мінск : БЕЛТА, 1998. С. 511—512.
18. Францысканскі кляштар / А. Кулагін // Памяць. Пінск : гісторыка-дакументальная хроніка. Мінск : БЕЛТА, 1998. С. 519—520.
19. Кляштар францысканцаў // Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі. Брэсцкая вобласць / АН БССР, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору. Мінск, 1984. С. 287—289.
20. Скеп'ян, А. А. Касцёлы і кляштары / Скеп’ян А. А. // Гісторыя Пінска. Ад старажытнасці да сучаснасці : да 915-й гадавіны з першага

летапіснага ўпамінання / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі. Інстытут гісторыі ; А. М. Літвін [і інш.]. Мінск : Вышэйшая школа, 2012. Раздзел 3.5.4. С. 250—256.

21. Фядзечка, С. А. Канфесіі ў Пінску : развіццё Пінска ў незалежнай Беларусі / Фядзечка С. А. ; Яленская І. Э. // Гісторыя Пінска. Ад старажытнасці да сучаснасці : да 915-й гадавіны з першага летапіснага ўпамінання / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі. Інстытут гісторыі ; А. М. Літвін [і інш.]. Мінск : Вышэйшая школа, 2012. Раздзел 10.13. С. 679—680.
22. Ільянкоў, В. Л. Шлях і прычасце : [біскупу Пінскай дыяцэзіі Антонію Дзям'янкі споўнілася 60 гадоў] / Вячаслаў Ільянкоў ; фота аўтара // Пінскі веснік. 2020. 4 студзеня (№ 1). С. 3 : фат.
23. Милевская, Н. Музыка под сводами костела : [в Пинске состоялся республиканский органный симпозиум] / Наталья Милевская ; фото автора // Полесская правда. Пинск, 2019. 26 октября (№ 86). С. 10 : фот.
24. Орлова, И. Памяти первого кардинала : [о проведении первого Международного фестиваля органной и старинной музыки в Пинске] / Ирина Орлова ; фото Павла Куницкого // Заря. 2019. 3—4 июля (№ 52). С. 19 : фот.
25. Бунцевіч, Н. Вакол аргана - і музей, і фестываль : [аб Міжнародным фестывалі арганнай і старадаўняй музыкі "Маці міласэрнасці" у Пінску] / Надзея Бунцевіч // Культура. 2019. 8 чэрвеня (№ 23). С. 3.
26. Міжнародны фестываль арганнай і старадаўняй музыкі "Маці міласэрнасці" : [праграмма фестывалю, які пройдзе ў Пінскім кафедральным касцёле Унебаўзяцця Найсвяцейшай Панны Марыі з 25 мая па 21 ліпеня] / па інфармацыі сайта гарвыканкама // Пінскі веснік. 2019. 24 мая (№ 42). С. 12 : фат.
27. Милевская, Н. Возрождение святыни : [о реставрации каплицы Воздвижения Святого Креста в Дубойском парке Пинского района] / Наталья Милевская ; фото автора // Полесская правда. Пинск, 2019. 20 апреля (№ 32). С. 12 : фот
28. Козлович, В. Божественные звуки : [об органе кафедрального костела Успения Девы Марии в Пинске] / Валентина Козлович // СБ. Беларусь сегодня. 2019. 4 января (№ 2). С. 11.
29. Мілеўская, Н. Пасвячэнне ў дыяканы : [семінарыста Пінскай вышэйшай духоўнай семінарыі Януша Чарнаморава] / Наталля Мілеўская ; фота аўтара // Полесская правда. Пинск, 2018. 19 сентября (№ 75). С. 2.
30. Диденко, Ю. Разрушенная святыня : [65 лет со дня уничтожения костела Святого Станислава, располагавшегося возле бывшего иезуитского коллегиума в Пинске] / Юлия Диденко // Полесская правда. Пинск, 2018. 28 июля (№ 60). С. 10.
31. В дар Пинской семинарии : [директор НББ Роман Мотульский передал семинарии 20-томное факсимильное издание Книжного наследия

Франциска Скорины] / подготовила Нина Александрова // Полесская правда. Пинск, 2017. 18 ноября (№ 92). С. 2.

32. Куницкий, П. Все дороги ведут в Логишин : [в костеле Петра и Павла в Логишине прошел фестиваль в честь Матери Божией Королевы Полесья] / Павел Куницкий ; фото автора // Полесская правда. Пинск, 2017. 26 августа (№ 68). С. 11 : фот.
33. Грышкавец, В. Ф. Да каралевы Палесся : традыцыйная пешая пілігрымка вернікаў стартавала з Пінска да лагішынскага санктуарыя Маці Божай у касцёле святых Пятра і Паўла / Валерый Грышкавец // Заря. 2017. 20 мая (№ 55). С. 6.
34. Петроченко, А. Символ для веры : [празднование Пасхи в кафедральном соборе Пинска] / Анна Петроченко // Рэспубліка. 2017. 15 красавіка (№ 71). С. 10.
35. Посол Ватикана начинает вояж : [Апостольский нунций в Беларуси архиепископ Габор Пинтер начнет поездки по регионам страны ; посетит Пинск] // Полесская правда. Пинск, 2017. 11 февраля (№ 12). С. 2.
36. Выбор : [в Логишине первокурсники пинской католической Межъепархиальной духовной семинарии им. святого Фомы Аквинского подтвердили свои признания перед чудотворной иконой Божией Матери Логишинской, Королевы Полесья] // Полесская правда. Пинск, 2016. 29 октября (№ 87). С. 2.
37. Наздрына, А. Пінская духоўная семінарыя адзначае 15-годдзе свайго адраджэння / Анастасія Наздрына // Варяг-пресс. Пинск, 2016. 14 октября (№ 42). С. 2.
38. Палхоўская, Т. Вера - праз выпрабаванні і стагоддзі... : [асвячэнне каталіцкай капліцы ў вёсцы Крыўчыцы Пінскага раёна] / Таццяна Палхоўская ; фота аўтара // Полесская правда. Пинск, 2016. 3 августа (№ 62). С. 3 : фат.
39. Возрождение : [в Пинске в католической Межъепархиальной духовной семинарии им. святого Фомы Аквинского состоится празднование 15-летия ее возрождения] // Полесская правда. Пинск, 2016. 24 сентября (№ 77). С. 2.
40. Дзям'янка, А. Біскуп Антоні Дзям'янка: "Не бойцеся, маліцеся і будзьце міласэрнымі" : [гутарка з ксяндзом біскупам Пінскай дыяцэзіі, да якой адносяцца Брэсцкая і Гомельская вобласці, Антоніем Дзям'янкам, аб сітуацыіі ў каталіцкай канфесіі] / Антоні Дзям'янка ; гутарыў Міхал Талочка // Белорусская Лесная Газета. 2016. 26 мая (№ 21). С. 21.
41. Ноздрина, А. Пінскія семінарысты сустрэліся з Папам Рымскім падчас паломніцтва ў Рым / Анастасия Ноздрина // Варяг-пресс. Пинск, 2016. 26 февраля (№ 9). С. 2.
42. Быць бліжэй да Бога : [першая імша адслужана ў новым касцёле па вуліцы Янішчыц у Пінску] / служба навін "НТ" // Народная трыбуна. 2015. 6 лістапада (№ 45). С. 3.

43. Гришковец, В. Ф. 200 лет спустя : [в Пинске на улице Янищиц построен костел святого Бенедикта] / Валерий Гришковец ; фото Натальи Милевской // Заря. 2015. 31 октября (№ 124). С. 7 : фот.
44. Молитвенник к юбилею : [к 90-летию Пинской епархии Католической церкви впервые издан молитвенник на белорусском языке "Бог добрый"] // Полесская правда. Пинск, 2015. 31 октября (№ 87). С. 2.
45. Владимирова, А. Освятили крест : [в Пинске на улице Янищиц завершается строительство костела святого Бенедикта] / Анна Владимирова // Полесская правда. Пинск, 2015. 17 октября (№ 83). С. 2.
46. Водчиц, И. В Пинске освящен крест для нового костела / Ирина Водчиц // Варяг-пресс. Пинск, 2015. 16 октября (№ 42). С. 2.
47. Бровач, О. Как прихожане спасали святыни от НКВД и с кого писали Пинскую Мадонну: тайны костела в Пинске / Оксана Бровач // Комсомольская правда в Белоруссии. 2015. 12—18 августа (№ 145). С. 8.
48. Паломники : [в Логишин к иконе Королевы Полесья пришли 90 паломников из Пинска] // Полесская правда. Пинск, 2015. 16 мая (№ 39). С. 2.
49. Гарулёў, Ю. "Маці Міласэрнасці" або Ён даў мне Палессе : невядомыя фільмы кардынала Казіміра Свёнтэка / Юрый Гарулёў // Культура. 2015. 4 красавіка (№ 14). С. 14—15.
50. Великоселец, К. Епископ Казимир Великоселец : не одним хлебом живет человек : [беседа с епископом-помощником Пинской епархии Римско-католической церкви] / Казимир Великоселец ; записала Олеся Железнякова // Новый Вечерний Гомель. 2014. 24 декабря (№ 52). С. 3.
51. Ільянкоў, В. Л. Першы беларускі кардынал : 100-годдзе з дня нараджэння Казіміра Свёнтэка шырока адзначаецца ў Беларусі / Вячаслаў Ільянкоў // Народная трыбуна. 2014. 31 кастрычніка (№ 44). С. 4.
52. Ильенков, В. Л. Незабвенный друг кардинал / Вячеслав Ильенков // Пінскі веснік. 2014. 24 кастрычніка (№ 85). С. 1—2.
53. Гришковец, В. Ф. Вспоминая Казимира Свёнтэка / Валерий Гришковец // Заря. 2014. 23 октября. С. 7.
54. Ильенков, В. Л. Миссия крестного служения : У кафедрального костёла Успения девы Марии установлен большой деревянный крест / Вячеслав Ильенков // Пінскі веснік. 2014. 16 верасня (№ 74). С. 2.
55. Жить вместе по-христиански // Пінскі веснік. 2013. 12 лістапада (№ 91). С. 3.
56. Ильенков, В. Л. Миссионер. Святой. Заступник / Вячеслав Ильенков // Пінскі веснік. 2013. 17 мая (№ 40). С. 2.
57. Славин, Л. С именем святого / Леонид Славин // Пінскі веснік. 2013. 10 мая (№ 38). С. 3.
58. Ильенков, В. Л. Призванный быть апостолом / Вячеслав Ильенков // Пінскі веснік. 2012. 20 ліпеня (№ 58). С. 3.

59. Ильенков, В. Л. "Да будет всё едино" / Вячеслав Ильенков // Пінскі веснік. 2012. 19 чэрвеня (№ 49). С. 2.
60. Сергеев, И. В Пинске – новый епископ : [Папа Римский назначил в Пинске нового епископа – Антония Демьянко] / Иван Сергеев // Заря. 2012. 8 мая. С. 2.
61. Ільянкоў, В. Л. Прымаючы пасаду / В. Ільянкоў // Пінскі веснік. 2011. 26 жніўня (№ 68). С. 3.
62. Лягун, А. Кардынал і анёлы / А. Лягун // Пінскі веснік. 2011. 19 жніўня (№ 66). С. 3.
63. Милевская, Н. Последний путь первого кардинала Беларуси / Наталья Милевская // Полесская правда. Пинск, 2011. 27 июля (№ 59). С. 3.
64. Ильенков, В. Л. Служение - людям, жизнь – Богу / Вячеслав Ильенков // Пінскі веснік. 2011. 26 ліпеня (№ 59). С. 1.
65. Ильенков, В. Л. Подвиг веры / Вячеслав Ильенков // Пінскі веснік. 2011. 6 мая (№ 36). С. 4.
66. Ільянкоў, В. Л. 70 гадоў святарства : [пра кардынала Казіміра Свёнтака] / Вячаслаў Ільянкоў // Пінскі веснік. 2009. 7 красавіка. С. 2.
67. Ильенков, В. Л. Башня для «Зигмунта» : [колокольня костела Успения Девы Марии] / Вячеслав Ильенков // Пінскі веснік. 2007. 11 мая.
68. Ильенков, В. Л. «Пусть свидетельство их веры не забудется» : [открыта обновленная Пинская высшая католическая семинария] / Вячеслав Ильенков // Пінскі веснік. 2001. 2 лістапада.
69. Демид, И. Второе пришествие : [12 сентября – день открытия высшей духовной семинарии имени Святого Томаша Активинского] / Инна Демид // Полесская правда. Пинск, 2001. 22 сентября.
70. Федаровіч, І. Схаваная фрэска : [у час рэстаўрацыі інтэр'ера касцёла ў Пінску знайдзена фрэска «Святая Варвара»] / Ірына Федаровіч // Культура. 2000. 27 мая — 2 чэрвеня (№ 21).
71. Демид, И. Символы и свидетельства веры в Бога : [реставрация пинского Францисканского костела Успения Девы Марии] / Инна Демид // Варяг-пресс. Пинск, 1999. 26 ноября.
72. Пинский диоцез // Википедия : свободная энциклопедия [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Пинский_диоцез
73. Пінская дыяцэзія // Вікіпедыя : свабодная энцыклапедыя [Электронны рэсурс]. — Рэжым доступу: https://be.wikipedia.org/wiki/Пінская_дыяцэзія
74. Дрозд, Ю. Пінская дыяцэзія: гісторыя і сучаснасць / Юрий Дрозд // Дыялог : культурна-рэлігійны часопіс [Электронны рэсурс]. Рэжым доступу: https://www.dialog1994.by/nashi-swiatini/pinskaya-dyiyatseziya-gistoryiya-i-suchasnasts/

Выканаўца:

Гарачова А. Н., гал. бібліёграф аддзела абслугоўвання і інфармацыі Пінскай цэнтральнай гарадской бібліятэкі

Кастрычнік 2020 г.